

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Doorstart GRUP Ventilus en verzoek tot uitbreiding pakket flankerende (compensatie)maatregelen

Samenvatting

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Ventilus (GRUP Ventilus) moet, conform de startnota van 29 maart 2019 van de vorige Vlaamse Regering op voorstel van de toenmalige minister van Omgeving, de nodige planologische basis bieden voor het project Ventilus dat voorziet in een tweede 380kV hoogspanningsverbinding in West-Vlaanderen vanuit Brugge naar het bestaande 380kV-net rond Izegem/Avelgem en in een nieuw onderstation om onthaalcapaciteit te creëren voor aansluitingen via de kust. Voor de startnota werd van 29 april 2019 tot 27 juni 2019 een participatieperiode georganiseerd.

Het overleg en de inspraak uit deze participatieperiode en de dubbelcheck technologie die daarop volgde, heeft heel wat informatie opgeleverd die het planteam moest toelaten om de verschillende inspraakreacties te beoordelen. Deze beoordeling werd vertaald in de scopingnota.

Om informatie op een transparante heldere manier tot bij de stakeholders te brengen en om het vertrouwen te (her)winnen, werd in mei 2021 Guy Vloebergh aangesteld als intendant ondersteund door experts technologie en gezondheid. De Intendant bracht op 28 februari 2022 zijn eindrapport uit en rondde daarmee zijn opdracht af. Op 15 juli 2022 nam de Vlaamse Regering akte van het advies van de intendant en werd zijn opdracht formeel beëindigd.

Op 2 september 2022 werd er een overleg georganiseerd tussen leden van de Vlaamse Regering en de betrokken West-Vlaamse burgemeesters. Tijdens dit overleg werden door alle actoren het geheel aan plandoelstellingen voor Ventilus onderschreven, net als de gezondheidsanalyse uit het rapport van de intendant, met de daarbij horende noodzaak aan een kader voor straling, gekoppeld aan monitoring en handhaving. Tegelijk werd gesteld dat de Vlaamse Regering een doorstart zou maken met het GRUP Ventilus tenzij een finale check van de technologiekeuze zou uitwijzen dat een ondergrondse uitvoering de realisatie van alle plandoelstellingen mogelijk zou maken. Hiervoor werd op voordracht van de West-Vlaamse burgemeesters Univ. Prof. Dr. Ing. Westermann (TU Ilmenau) aangesteld.

Het rapport van Univ. Prof. Dr. Ing. Westermann (TU Ilmenau) werd aan de burgemeesters toegelicht op 9 november.

De Vlaamse regering **aanvaardt de inhoud en de conclusies van het rapport van professor Westermann**, die de conclusies bevestigt uit het eerder rapport van de intendant en zijn expertenteam.

Tegelijk neemt de Vlaamse regering **kennis van de scopingnota** van het departement Omgeving, die de afgebakende redelijke varianten bevat. Het planteam kan daardoor verder werken aan de

effectenstudies (MER), de maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) en het ruimtelijk veiligheidsrapport (RVR) met het oog op een voorstel van voorkeurstroacé.
De scopingsnota werd intussen gepubliceerd op de website van het Departement Omgeving.

De Vlaamse Regering stelt een steviger pakket flankerende maatregelen als randvoorwaarde voor de uitvoering van de bovengrondse Ventilusverbinding. Dit voorstel zal worden geagendeerd op een overlegcomité. Ze vraagt aan de bevoegde federale overheid hiertoe de nodige stappen te zetten tegen de definitieve vaststelling van het GRUP door de Vlaamse Regering.

1. SITUERING

A. INLEIDING

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) Ventilus moet de nodige planologische basis bieden voor het project Ventilus dat voorziet in een tweede 380kV hoogspanningsverbinding in West-Vlaanderen vanuit Brugge naar het bestaande 380kV-net rond Izegem/Avelgem en in een nieuw onderstation in de omgeving van Brugge om onthaalcapaciteit te creëren voor aansluitingen via de kust. Dit is uitvoering van de eerste formele stap van het GRUP proces, de startnota die op 29 maart 2019 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op voorstel van de toenmalige minister van Omgeving.

Het huidige regeerakkoord stelt: *“We geven prioriteit aan het netversterkende Ventilus-project en faciliteren een optimaal procesverloop inclusief alternatievenonderzoek, conform de lopende MER-procedure.”*

Door de omvang van het project Ventilus en de aard van de procedure zijn er veel vragen en bestaat er weerstand in de regio. Omwille van de vele emotionele reacties en om het vertrouwen te (her)winnen en informatie op een transparante heldere manier tot bij de stakeholders te brengen, werd in mei 2021 Guy Vloebergh aangesteld als intendant ondersteund door experts technologie en gezondheid.

De Intendant bracht op 28 februari 2022 zijn eindrapport uit en rondde daarmee zijn opdracht af.

Op 15 juli 2022 nam de Vlaamse Regering akte van het advies van de intendant en werd zijn opdracht formeel beëindigd. Tegelijk gaf de Vlaamse Regering het departement Omgeving de opdracht om samen met het Agentschap Zorg en Gezondheid de aanbevelingen van de intendant en acties rond gezondheid verder uit te werken.

De federale minister van Energie liet inmiddels ook weten dat de Federale Regering vasthoudt aan het bestaande federale ontwikkelingsplan van Elia waarin Ventilus, conform de startnota uit 2019, vervat zit.

Op 2 september 2022 hielden leden van de Vlaamse Regering een overleg met de burgemeesters van de betrokken gemeenten: Blankenberge, Bredene, Brugge, De Haan, Jabbeke, Oostende, Oostkamp, Oudenburg, Zuienkerke, Ardooie, Izegem, Ingelmunster, Lendelede, Lichtervelde, Meulebeke, Pittem, Roeselare, Torhout, Wingene, Zedelgem, Avelgem, Deerlijk, Harelbeke, Waregem en Zwevegem. Het overleg verliep constructief waarbij er bezorgdheden werden geuit onder meer inzake de gezondheidsaspecten. Alle plandoelstellingen van het GRUP Ventilus werden onderschreven door de burgemeesters. Daarnaast zal er zo snel als mogelijk voorzien worden in een duidelijk beleidskader voor elektromagnetische straling om tegemoet te komen aan de bezorgdheden inzake gezondheid. Hieraan gekoppeld wordt ook voorzien in de noodzakelijke monitoring en handhaving. De werkzaamheden hieromtrent werden reeds opgestart.

Met betrekking tot de technologiekeuze werd er op dit overleg in Brugge afgesproken dat er, voorafgaand aan de kennisname van de scopingnota door de Vlaamse Regering, een finale check zou gebeuren door een expertenteam samengesteld uit het team van de intendant en een extern erkend academisch deskundige die wordt voorgesteld door de burgemeesters.

Om tegemoet te komen aan deze afspraak werd een overeenkomst gesloten met enerzijds de Duitse Univ.-Prof Dr.-Ing. Dirk Westermann van de TU Ilmenau, die naar voren werd geschoven door de burgemeesters, en anderzijds opnieuw het team van de intendant die voor Professor Westermann zijn werkzaamheden beschikbaar waren. De overeenkomst had als doelstelling om te bemiddelen bij het GRUP Ventilus, meer bepaald in het kader van de finale check technologie die ondertussen werd uitgevoerd op vraag van de burgemeesters én de bezorgdheden die er leven rond elektromagnetische straling gekoppeld aan hoogspanning. Dit is conform de afspraken die werden gemaakt tussen leden van de Vlaamse Regering en de betrokken burgemeesters op 2 september 2022 te Brugge.

De opdracht aan professor Westermann beoogde om tegen 4 november 2022 een finale check technologie uit te voeren en een helder advies te formuleren op de hieraan gekoppelde alternatieven die op tafel werden gelegd door de burgemeesters, concreet stelde de opdracht:

- Review van bevindingen rapport intendant door Prof. Westermann.
- Review van de voorstellen zoals geformuleerd door de burgemeesters door Prof. Westermann.

De opdracht omvatte gezien haar wetenschappelijke aard geen toelichtingen of overleg met de burgerplatformen maar wel een toelichting aan de leden van de Vlaamse Regering en de burgemeesters. Het traject met de burgerplatformen werd immers reeds gelopen door de intendant en mondde uit in diens eindrapport van 28 februari 2022. Voor de betrokken burgemeesters die deelnamen aan het overleg van 2 september 2022 werd op 9 november 2022 een bijkomende toelichting voorzien van professor Westermann.

Naast het luik technologie dat uitgewerkt werd door professor Westermann beoogde deze nieuwe opdracht aan het team van de intendant ook om tegen 7 oktober 2022 een advies te formuleren over de zin en het wetenschappelijk voorhanden zijn van een onderbouwing voor de opname van een subacute waarde in een afwegingskader (Zie ook de vraag zoals gesteld in de VR in NVR van 9 september 2022 beleidskader ELF hoogspanningslijnen). De bevindingen van professor Adang worden meegenomen in de uitwerking van het 'Afwegingskader voor langdurige blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningslijnen' dat tevens aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd voor eerste principiële goedkeuring van het GRUP. De werkzaamheden aan dit afwegingskader voor chronische blootstelling werden reeds opgestart.

Wat betreft de vastlegging van een norm voor acute blootstelling van elektromagnetische straling bij hoogspanningsverbindingen in VLAREM, gaf de Vlaamse Regering reeds op 7 oktober 2022 haar eerste principiële goedkeuring aan een acute norm van 100 μ T. Hierna volgt bij de verderzetting van deze procedure de tweede principiële goedkeuring die aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd.

Na de kennisname van bevindingen van de finale check aangaande de technologiekeuze die werd uitgevoerd door professor Westermann, geeft de Vlaamse Regering de opdracht aan de bevoegde administratie om een doorstart in het GRUP Ventilus te maken en alzo het planproces verder te zetten. Hierbij werd kennis genomen van de scopingnota door de Vlaamse Regering en akte genomen van het resultaat van de finale check voor wat betref de technologiekeuze. Daarnaast wordt aan de doorstart van het GRUP Ventilus een ondersteunend flankerend 4 sporen plan toegevoegd dat betrekking heeft op:

- kader in functie van elektromagnetische straling (reeds in opmaak).
- Verruimde compensatiemaatregelen Elia voor bewoners/(landbouw)bedrijven.
- Gemeenschapsfonds en landschapsintegratie.
- Versneld ondergronds brengen van bestaande hoogspanningsleidingen.

2. INHOUD

A. KENNISNAME BEVINDINGEN PROFESSOR WESTERMANN

Op 4 november 2022 bracht professor Westermann zijn rapport uit (zie bijlage 1). Het rapport van professor Westermann stelt dat het eindrapport van de intendant technisch juist is. Professor Westermann gaat steeds uit van 'state of the art' = proven technologie: het betreft technologie die bestaat, commercieel beschikbaar is en vandaag wordt gebruikt en gebouwd. In zijn rapport zegt hij over zijn opdracht: *"My understanding of the assignment is that I will comment on the related statements in the report with respect to completeness and accuracy of content, and comment on whether the conclusions derived from them are, in my opinion, valid and correct."* In het rapport stelt professor Westermann duidelijk dat HVDC (ondergronds) voor deze voorgestelde toepassing onvoldoende betrouwbaar is als nog te ontwikkelen technologie. **HVDC is voor de verbinding Zeebrugge – Avelgem in het bestaande Elia net geen proven technologie voor de gevraagde robuustheid (betrouwbaarheid) en niet state of the art.** Mogelijks wel na 2030 beschikbaar (Prof. Westerman spreekt van 'volgende decennium' na 2030, het kan dus ook 2039 zijn). Onder voorwaarde dat de vereiste technologie tegen dan voorhanden is, gecommercialiseerd en voldoende stabiel is.

De conclusies in het rapport van de intendant worden onderschreven. De technische analyse van de intendant wordt bevestigd. HVDC voor de voorgestelde toepassing is geen optie naar het verzekeren van beschikbaarheid, betrouwbaarheid en robuustheid van ons energienet. Professor Westerman bevestigt ook dat een 'kettering' van opeenvolgende ondergrondse kabels (op wisselstroom) geen oplossing is.

De 6 plandoelstellingen zijn volgens professor Westermann misschien niet afdoende geformuleerd en creëren mogelijks onduidelijkheid, waardoor hij de vragen van de actiegroepen zeker als terecht ziet.

Maar, zo stelt professor Westermann: *"Conclusion on the planning objectives and characteristics: It can be confirmed that the objections and questions from the citizens' platform are justified and partly result from the not quite precisely formulated objectives. The fundamental problem, namely to be able to transport a certain power between Stevin and Avelgem and to make the overall system more reliable (robust) through the grid expansion, remains unaffected. In this respect, it is reasonable to conclude that even if the planning objectives were changed, no fundamentally different solution would result"*. Zelfs met het wijzigen van de plandoelstellingen zou hier geen fundamenteel andere oplossing uit voortkomen.

Professor Westermann bespreekt ook de vragen van de burgemeesters: Professor Westermann stelt meermaals dat heel wat van de voorstellen van de burgemeesters 'in principe' mogelijk zijn. Maar dat de technologie hiervoor met betrekking tot de voorgestelde HVDC nog niet is ontwikkeld en dus niet 'state of art' is. Noch voldoet dit aan het fundamentele 'N-1' veiligheidsprincipe. Professor Westermann houdt immers steeds dit principe aan: *"Furthermore, it can be confirmed that the (N-1) principle is fundamental for secure grid operation and should also be the first objective in expansion planning"*. (veiligheid, robuustheid van het net is zo cruciaal dat Ventilus enkel bovengronds kan). Hij verwijst hier steeds naar het rapport intendant waarvan de inhoud werd bevestigd door de professor Westermann. De concrete antwoorden van Westermann op de vragen van de burgemeesters staan vermeld in de bijlage 1.

Uit het rapport van prof. Dr. Ing. Westermann kunnen dan ook volgende conclusies worden getrokken:

- Een ondergronds netwerk (HVDC) ter vervanging van Ventilus, daarvoor bestaat de technologie momenteel niet. Dit kan makkelijk nog één of zelfs meer decennia duren. De

HVDC technologie voor de gevraagde oplossing is vandaag niet matuur en dus niet 'state of the art'.

- Een HVDC netwerk voor de voorgestelde toepassing kan later indien technologie voorhanden en gecommmercialiseerd is wel complementair zijn aan Ventilus, maar zal Ventilus bovengronds niet kunnen vervangen zoals gesteld door Westermann: "*I share the author's view that such an HVDC grid should rather be seen as complementary to Ventilus but not as a substitute*".
- Alle door de burgemeesters aangeleverde vragen en informatie werden besproken en beantwoord conform de gemaakte afspraken. Concreet herhaalt professor Westermann verschillende malen dat in theorie al die zaken mogelijk zouden zijn, maar dat de technologie daarvoor (HVDC) vandaag de dag eenvoudigweg niet voorhanden is, noch veilig kan gebeuren, noch 'state of the art'.

Met de HVDC technologie van vandaag is het niet mogelijk om Ventilus volledig ondergronds (HVDC) te brengen zodat die kan fungeren als een robuuste en betrouwbare backbone in het Belgische transmissie netwerk. Ventilus in AC-technologie (maximaal ook deels ondergronds wat technisch mogelijk is tot 8-à 12 km) is, gezien het vooruitzicht met betrekking tot de beschikbare technologie zoals vooropgesteld in het rapport van professor Westermann, de enige technisch haalbare oplossing op korte en middellange termijn.

Hiermee bevestigt prof. Dr. Ing. Westermann de conclusies uit het rapport van de intendant en zijn expertenteam.

B. DOORSTART VENTILUS

Op basis van het eindrapport van de Intendant, de finale check voor wat betreft de technologiekeuze door professor Westermann, wordt gekozen voor het verderzetten van de procedure van het GRUP Ventilus en hieraan gekoppeld een pakket flankerend beleid.

Alle geraadpleegde erkende experts zijn het erover eens dat de plandoelstellingen opgenomen in de startbeslissing van 29 maart 2019 van Ventilus niet robuust gerealiseerd kunnen worden in een ondergrondse gelijkstroomverbinding, omdat die technologie nog niet voldoende ontwikkeld is voor de inlus van Ventilus en Stevin. Een dergelijke keuze zou daarom kunnen leiden tot stroomuitval met grote maatschappelijke en economische schade. Ook vanuit geografisch perspectief is de versterking van het West-Vlaamse hoogspanningsnet de meest logische keuze, door de ligging aan de kust waar veel elektriciteitsproductie wordt verwacht.

Het planteam rondde de scopingnota af, die de afgebakende redelijke varianten omvat. Vervolgens zal het planteam een voorkeurstracé voorstellen aan de Vlaamse Regering op basis van de effectenstudies (MER), de maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) en het ruimtelijk veiligheidsrapport (RVR). Vervolgens wordt deze vertaald in een GRUP.

Om de aansluiting te maken tussen Ventilus en Boucle Du Hainaut (de lus van Henegouwen), een project met een 6GW 380kV-hoogspanningsverbinding tussen Avelgem en Courcelles (Wallonië), wat qua technologie en uitzicht het equivalent is van Ventilus, moet nog een bijkomend GRUP worden opgestart om deze laatste 2,5km te overbruggen. De startnota dient te worden opgemaakt en zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Dit is een volledig op zichzelf staand GRUP en dient daarom niet te worden geïntegreerd in het GRUP Ventilus. Het Vlaamse deel van het project 'de lus van Henegouwen' bestaat uit:

- Een uitbreiding van het hoogspanningsstation te Avelgem;
- Het realiseren van een hoogspanningsverbinding van 6 GW tussen het hoogspanningsstation te Avelgem en de gewestgrens, waar de verbinding op Waals grondgebied via Chièvres wordt aangelegd tot in Courcelles.

De betrokkenheid van de verschillende stakeholders (te bepalen op basis van het voorkeursstracé) blijft bij het verdere proces van het GRUP Ventilus een belangrijk aandachtspunt; het aanstellen van een procesmanager eens het voorkeursstracé gekend is, wordt gezien als een meerwaarde.

De Vlaamse Regering onderschrijft de noodzaak voor een groot pakket bijkomende maatregelen als randvoorwaarde op verschillende domeinen: Gezondheid (vanuit een voorzorgsprincipe: de combinatie van suggesties klankbordgroep gezondheid en aanbevelingen intendant), Landbouw, verruimd aankoopbeleid Elia, bijkomend flankerend beleid door middel van een gemeenschapsfonds, een landschapsfonds en inpassing in het Landschap en wordt Elia gevraagd dat er zoveel mogelijk bestaande 70kV en 150kV lijnen waar het kan onder de grond worden geplaatst of geheel worden afgebroken.

C. DE SCOPINGNOTA

De scopingnota bouwt verder op de startnota, die opgemaakt werd in de vorige fase, en houdt rekening met alle adviezen en opmerkingen van de publieke raadpleging en de participatiemomenten die naar aanleiding van de startnota werden georganiseerd. Eveneens zijn de inzichten uit de check technologie, de klankbordgroep gezondheid en het overleg meegenomen. Deze scopingnota bepaalt de te onderzoeken ruimtelijke aspecten en bijhorende effectbeoordelingen alsook de methode van dit onderzoek.

In deze scopingnota worden dan ook de plandoelstellingen uit de startnota hernomen en worden de planvoornemens en de alternatieven hierop voorgesteld. Dit is het resultaat van de verwerking van de ontvangen adviezen en opmerkingen van de raadplegingsronde in het kader van de startnota. De Vlaamse Regering neemt kennis van de scopingnota die als bijlage 2 wordt toegevoegd. De scopingnota is openbaar gemaakt en gepubliceerd op onder meer de website van het departement Omgeving. Op basis van de scopingnota worden de hoofdalternatieven en varianten in een volgende stap onderzocht in het milieueffectenonderzoek, de maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) en het ruimtelijk veiligheidsrapport (RVR). Dit onderzoek moet toelaten om een keuze te maken tussen de verschillende tracés op hoofdlijnen. Er wordt verwacht dat dit onderzoek tegen eind 2022 zal afgerond zijn. In de fase daarna wordt het gekozen tracé vertaald in een voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

D. KADER ELEKTROMAGNETISCHE STRALING

Om tegemoet te komen aan de bezorgdheden en adviezen, wordt een Vlaams beleidskader voor acute en chronische blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningslijnen voorgesteld, met een transparante onderbouwing en communicatie. Ook de intendant deed hierrond reed een aantal aanbevelingen. Dit wordt door het Departement Omgeving en het Agentschap Zorg en Gezondheid verder uitgewerkt. De Vlaamse Regering wenst dan ook versneld werk te maken van een beleidskader voor acute en chronische blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningslijnen gekoppeld aan monitoring en handhaving. Dit werd immens beslist bij goedkeuring van de NVR 'Beleidskader ELF Hoogspanningslijnen' van 9 september 2022, hier wordt reeds werk van gemaakt.

Een beleidskader voor acute en chronische blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningslijnen dient verankerd te zijn voorafgaand aan de voorlopige vaststelling van het GRUP. Hierover wordt een bindend afsprakenkader vastgelegd met netbeheerder Elia.

E. VERRUIMING VAN DE HUIDIGE COMPENSATIEMAATREGELEN

De Vlaamse regering is van mening dat de bestaande compensatieregeling van Elia onvoldoende is voor dit nieuwe project Ventilus en vraagt dat de Federale overheid de nodige stappen zet om te komen tot een verruimde compensatieregeling. De Vlaamse regering zal dit voorstel dan ook agenderen op een Overlegcomité.

Dit is nodig gezien de noodzakelijke ondersteuning voor het maatschappelijk draagvlak van Ventilus in West-Vlaanderen en teneinde een billijkere compensatie te garanderen voor de directe en indirecte betrokkenen van het finale tracé. De Vlaamse Regering legt bijgevolg na goedkeuring van deze nota volgend verruimd flankerend compensatiebeleid ter goedkeuring voor aan de Federale Overheid met het oog dit te implementeren voor Ventilus.

Het verruimde compensatiebeleid is voorwaardelijk aan de definitieve vaststelling van het GRUP en dus ook de realisatie van het Ventilus-project. Volgend uitgebreid pakket wordt overgemaakt aan de federale overheid met de vraag dit te implementeren voor Ventilus :

1) Uitbreiding compensatieregeling bij nieuwe 380kV-lijnen voor alle woningen

Wanneer er een nieuwe hoogspanningslijn door Elia (zoals Ventilus op 380 kV) wordt gebouwd, vergoedt Elia de eigenaars waarvan de woning zich binnen een bepaalde afstand tot de as (het midden) van de hoogspanningslijn bevindt. Ook wanneer er wordt voorzien in een upgrade van een bestaande bovengrondse hoogspanningslijn, voorziet Elia een compensatievergoeding. Met upgrades wordt de verzwaring bedoeld van een bestaande 70kV of 150kV naar 380kV. Bij verzwaring wordt de bestaande hoogspanningslijn aanzienlijk aangepast door verhoging van de pylonen of vervanging van de bestaande pylonen door grotere pylonen.

De Vlaamse Regering vraagt aan de Federale overheid een ruimere compensatie in functie van de volgende voorgestelde vergoedingspercentages (deze percentages betreffen de verwachte waardevermindering door de visuele impact van de bovengrondse hoogspanningslijn) bij 380kV-lijnen zoals Ventilus.

De volgende afstanden en percentages worden gevraagd door de Vlaamse Regering voor wat betreft het berekenen van een compensatievergoeding per getroffen woning. Hiervoor wordt steeds een erkend schatter aangesteld.

Nieuwe lijn		Upgrade van een bestaande lijn (met minstens 2 spanningsniveaus)	
Afstand	Vergoeding	Afstand	Vergoeding
0m - 35m	25%	0m - 35m	12,50%
35m - 55m	20%	35m - 55m	10%
55m - 125m	10%	55m - 125m	5%
125m - 200m	2,5%	>125m	0%
>200m	0%		

Uitbreiding Verkoopmogelijkheid bij nieuwe 380kV-lijnen

Naast deze vergoedingen krijgen de eigenaars waarvan de woning zich binnen een bepaalde afstand tot de as (het midden) van de **nieuwe** bovengrondse hoogspanningslijn bevindt **de mogelijkheid om hun eigendom (woning of bouwgrond) aan Elia te verkopen**. Hiervoor wordt steeds een erkend schatter aangesteld. Deze mogelijkheid zal worden geboden aan eigenaars binnen

een afstand **tot 100 meter** van hun woning voor **nieuwe** lijnen. Ten opzichte van het huidige compensatiebeleid van Elia betekent dit een uitbreiding van de perimeter van 35m (de uitzwaaizone) naar 100m (als zijnde een zone met significante visuele hinder door de komst van een nieuwe lijn).

2) Verhoging compensatie voor gemeenschapsfonds en landschapsintegratie

De Vlaamse Regering vraagt aan het federale niveau om het compensatiebudget in functie van het project Ventilus op te trekken voor het gemeenschapsfonds én landschap en integratiefonds. Hiervoor gaat Vlaanderen in gesprek met de Federale overheid.

De Vlaamse Regering stelt voor om in het kader van de uitvoering van de 380kV Ventilus verbinding de voorziene bedragen voor het gemeenschappelijk belang, inclusief landschap, significant te verhogen. De Vlaamse Regering stelt voor een bedrag te voorzien van **€2.000.000 per km voor nieuw aangelegde 380 KV bovengrondse hoogspanningslijn en €500.000 per kilometer voor bestaande bovengrondse hoogspanningslijnen wanneer er een upgrade gebeurt van 70kV of 150kV naar 380kV of een versterking van een bestaande 380KV lijn.**

3) Flankerend beleid gericht op bedrijven, inclusief landbouwbedrijven

a. Vergoedingen in het kader van inplanting van bovengrondse infrastructuur

Voor bedrijven en landbouwbedrijven wordt er in een aparte regeling voorzien waarbij door Elia wordt overgegaan tot een aankoop van een deel van het terrein dat nodig zou zijn voor de inplanting van bovengrondse infrastructuur (bv. een mast) op een terrein van een bedrijf of landbouwbedrijf. Mocht het bedrijf niet willen overgaan tot een verkoop kan dit ook geregeld worden via een recht van opstal/erfdienstbaarheid.

Een vergoeding voor deze aankoop of recht van opstal/erfdienstbaarheid is steeds case per case te bekijken. Er wordt hiervoor steeds een erkend schatter aangesteld en de regeling wordt vastgelegd in een overeenkomst tussen het (landbouw)bedrijf en Elia.

b. Vergoedingen in het kader van overspanningen

In het geval van een overspanning kan ook een vergoeding worden voorzien om tegemoet te komen aan eventuele nadelige gevolgen voor de commerciële activiteiten of beperkingen voor de uitbreiding of uitbating van een site. Deze vergoeding is steeds afhankelijk van de situatie van elk bedrijf en wordt bepaald aan de hand van een expertiseverslag van de mogelijke impact van de luchtlijn op de inkomsten van of hinder voor het betrokken bedrijf. Hiervoor wordt een erkend schatter aangesteld.

Indien door een overspanning de commerciële impact op de bedrijfsactiviteiten of beperkingen voor de uitbreiding of uitbating van een site dermate groot is dat deze de voortzetting van de bedrijfsactiviteiten in vraag zou stellen (bv. bij een restaurant, hotel, dienstverlenende bedrijven, B&B,...), wordt er op individueel niveau een aankoop door Elia overwogen. Er wordt hiervoor steeds een erkend schatter aangesteld en de regeling wordt vastgelegd in een overeenkomst tussen het (landbouw)bedrijf en Elia.

Voor de bedrijfswoning wordt een vergoeding gegeven gelijk aan de vergoedingen zoals vermeld in bovenstaand punt 1.

Naast een vergoeding in kader van een overspanning, krijgen bedrijven binnen een afstand tot 100 meter van de as van een **nieuwe** bovengrondse hoogspanningslijn de mogelijkheid om de bedrijfsgebouwen te verkopen aan Elia.

c. Vergoedingen in het kader van landbouwactiviteiten

Naast de voor de aankoop van de grond of het afsluiten van een recht van opstal/erfdienstbaarheid, ontvangt de landbouwer ook een vergoeding voor de **hinder bij het exploiteren van de grond**. Voor deze vergoedingen van de individuele landbouwers kan verwezen worden naar de protocolovereenkomst tussen Elia en landbouwfederaties. Vandaag bestaan er verschillende protocolovereenkomsten tussen de landbouwfederaties en de nutsmaatschappijen zoals Fluxys, Air Liquide, Aquafin, Elia, Farys, Deze overeenkomsten regelen onder andere de wijze waarop de aanleg van de nutsleidingen gebeurt, de wijze waarop de plaatsbeschrijving voor de werken gebeurt, de garanties voor latere gevolgschade, de berekeningswijze van de schadevergoedingen, ...

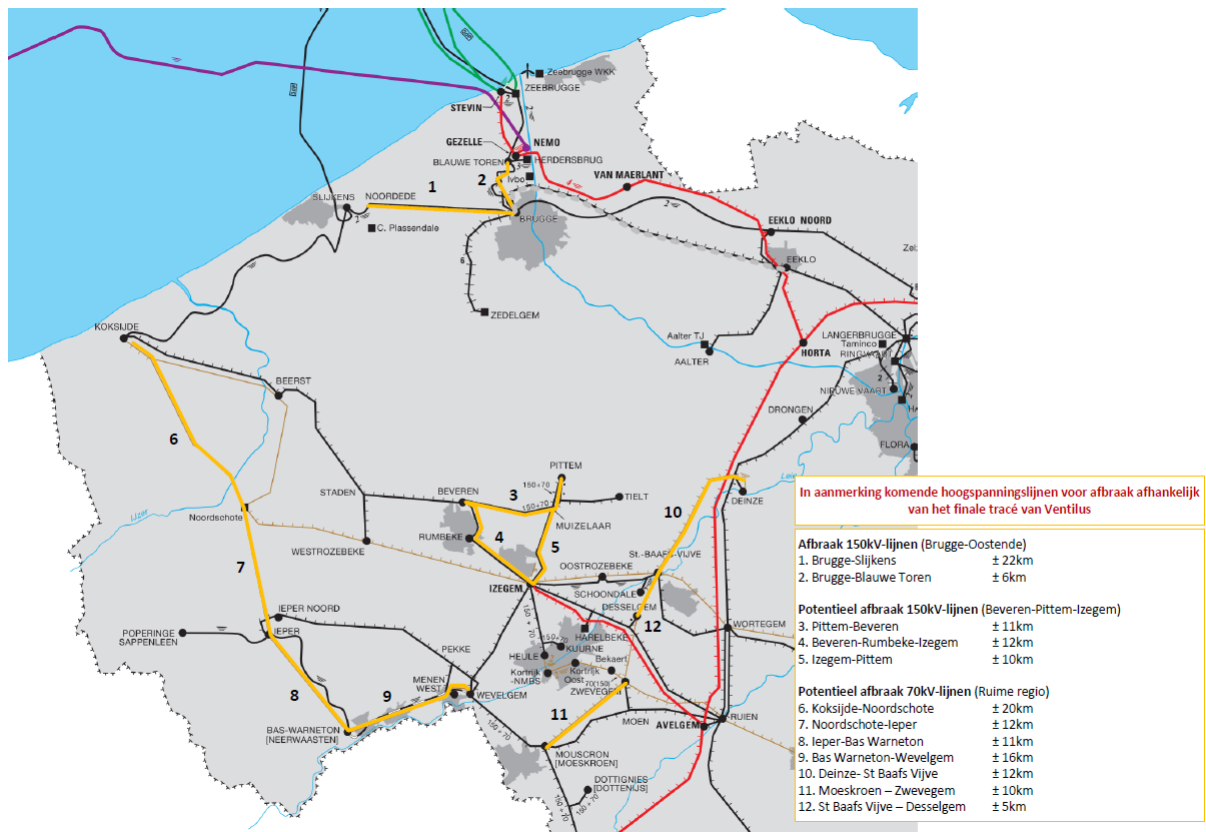
De verschillende landbouwfederaties in België en Elia actualiseren momenteel hun bestaande landbouwprotocol. Het betreft onder andere een update van de teeltopbrengsten, de vergoedingen voor het onderhoud van de mastvoeten, de waardering van de landbouwgronden op basis van de notariële barometer, omgang met precisielandbouw, ... De verwachting is dat deze update begin 2023 wordt afgerond.

De Vlaamse Regering vraagt het constructieve overleg met de landbouwfederaties over aanpassingen aan het 'landbouwprotocol', verder te zetten in functie van een akkoord hierover voorafgaand aan de realisatie van dit project en de Vlaamse Regering hierover tussentijds periodiek te informeren.

Landbouwwoningen zijn bedrijfsgebouwen. Niettemin, gezien de woonfunctie kan er voor de woning een vergoeding gegeven worden gelijk aan de vergoedingen zoals vermeld in bovenstaand punt 1

4) Afbraak en/of ondergronds brengen van bestaande lijnen op lagere spanningsniveaus

De Vlaamse Regering vraagt Elia om bestaande hoogspanningslijnen op lagere spanningsniveaus maximaal ondergronds te brengen of af te breken bij realisatie van Ventilus. Er werden een aantal mogelijke bestaande lijnen geïdentificeerd die in aanmerking zouden komen voor afbraak of het vervroegd ondergronds brengen bij de uitvoering van het 380kV Ventilusproject. Of deze lijnen effectief in aanmerking komen hangt af van het finale tracé voor Ventilus (380kV hoogspanningslijn) dat nog door de Vlaamse Regering zal moeten worden beslist verder in de GRUP procedure. Deze projecten vertegenwoordigen ongeveer 147km bestaande luchtlijnen door West-Vlaanderen die in aanmerking komen om gefaseerd te verdwijnen. Verder geldt dat een afbraak van een lijn pas kan gebeuren als de operationele uitbating van het net verzekerd is, waarbij dit voor sommige lijnen dus pas na de realisatie van Ventilus kan worden uitgevoerd.

Het gaat concreet om volgende bestaande bovengrondse leidingen die afhankelijk van het uiteindelijke tracé, in aanmerking komen voor afbraak of ondergronds kunnen worden geplaatst bij realisatie van Ventilus. Deze voorgestelde maatregel slaat enkel op bestaande 70kV en 150kV-lijnen en dus niet op 380kV lijnen. (Onderstaande lijst gaat uit van het voorkeurstacé, en kan afhankelijk van het uiteindelijke tracé nog enigszins wijzigen):

150kV-lijnen (Brugge-Oostende)

1. Brugge-Slijkens: ± 22km
2. Brugge-Blauwe Toren: ± 6km

150kV-lijnen (Beveren-Pittem-Izegem)

3. Pittem-Beveren: ± 11km
4. Beveren-Rumbeke-Izegem: ± 12km
5. Izegem-Pittem: ± 10km

70kV-lijnen (Ruime regio)

6. Koksijde-Noordschote: ± 20km
7. Noordschote-Ieper: ± 12km
8. Ieper-Bas Warneton: ± 11km
9. Bas Warneton-Wevelgem: ± 16km
10. Deinze- St Baafs Vijve: ± 12km
11. Moeskroen – Zwevegem: ± 10km
12. St Baafs Vijve – Desselgem: ± 5km

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Overeenkomstig artikel 43, §3, 3° en artikel 31, §1, 2° van het besluit van de Vlaamse regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van besluit heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid is dan ook niet vereist.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorgesteld flankerend pakket heeft een positieve impact op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het verdere verloop van het dossier ziet er als volgt uit:

- November 2022: openbaarmaking scopingnota en publicatie op de website van het departement Omgeving.
- November- December 2022: Verderzetting werkzaamheden Plan-MER, RVR (Ruimte Veiligheidsrapport), MKBA (Maatschappelijke kosten-baten analyse).
- Januari-februari 2023: Overmaken tracé (aan de hand van Plan-MER) aan VR + principiëbslissing VR over voorkeurstracé.
- Februari-Maart 2023: vertaling in GRUP + organisatie Plenaire vergadering GRUP.
- Voorjaar 2023: Voorlopige vaststelling GRUP: goedkeuring Vlaamse Regering.
- Openbaar onderzoek september - oktober 2023.
- Begin 2024 definitieve vaststelling GRUP.
- Advies Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. Een doorstart te maken met het GRUP Ventilus.
2. Kennis te nemen van de scopingnota.
3. Het Departement Omgeving de opdracht te geven om op basis van de scopingnota het milieueffectenonderzoek uit te voeren, de maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) en het ruimtelijk veiligheidsrapport (RVR) te finaliseren en op basis hiervan een voorstel voor een voorkeurstracé uit te werken dat wordt voorgelegd aan de Vlaamse Regering.
4. Om het maatschappelijk draagvlak van Ventilus te ondersteunen in West-Vlaanderen en teneinde een billijkere compensatie te garanderen voor de directe en indirecte betrokkenen van het finale voorkeurstracé, wordt het flankerend compensatiebeleid onder titel 'verruiming van de huidige compensatiemaatregelen' voorgelegd aan de Federale Overheid

als randvoorwaarde voor de definitieve goedkeuring van het GRUP. Dit voorstel wordt geagendeerd op een Overlegcomité. Ze vraagt aan de bevoegde federale overheid hiertoe de nodige stappen te zetten tegen de definitieve vaststelling van het GRUP door de Vlaamse Regering.

5. Een beleidskader voor acute en chronische blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningslijnen dient verankerd te zijn voorafgaand aan de voorlopige vaststelling van het GRUP. Hierover wordt een bindend afsprakenkader vastgelegd met netbeheerder Elia.
6. Het departement Omgeving de opdracht te geven om een startnota 'de lus van Henegouwen' in de Vlaamse Regering te brengen waarmee de aansluiting kan gemaakt worden met Boucle Du Hainaut.
7. Het departement Omgeving de opdracht te geven om bij het vervolgtraject en het uitwerken van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor Ventilus bijkomende aandacht te besteden aan het landschappelijke aspect van de hoogspanningslijn en indien nodig de VLM en/of regionale landschappen hierbij te betrekken.
8. Elia te verzoeken om:
 - a. Bij doorstart van het GRUP Ventilus de vooropgestelde bestaande hoogspanningslijnen van 150kV en 70kV in de regio waar mogelijk versneld ondergronds te brengen.
 - b. Het constructieve overleg met de landbouwfederaties over aanpassingen aan het 'landbouwprotocol', verder te zetten in functie van een akkoord hierover voorafgaand aan de realisatie van dit project en de Vlaamse Regering hierover te informeren.
9. Elia en de federale overheid te verzoeken in de toekomst verder wetenschappelijk onderzoek te voeren naar nieuwe technologie inzake HVDC voor toekomstige projecten.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

BIJLAGEN:

Bijlage 1: Expert opinion on the final report "continuation or restart?" and on related questions from mayors With focus on technological aspects, Prof. Dr.-Ing. Dirk Westermann, 4. November 2022.

Bijlage 2 : scopingnota. Wegens de omvang werd deze bijlage in zipformaat bezorgd aan de Secretarie van de Vlaamse Regering en is ze daar ter inzage.